

Institucions financeres i de previsió

per Jesús Farrés

Si, tal com explica l'historiador sabadellenc Miquel Carreras i Costajussà, Sabadell va néixer com a conseqüència del mercat que se celebrava en un encreuament de camins prop de l'església de Sant Salvador, a primeries del segle XII, hem de concloure que la població i la seva història econòmica varen néixer al mateix temps. El "Forum Sabatelli" que Carreras esmenta, més que un nucli de població era un lloc d'activitat econòmica: "Què volia dir "Forum"? una plaça, un camp, un espai obert tal com es necessita per a la celebració d'un mercat, i vol dir la paraula catalana de Mercadal" (M. Carreras, "Elements d'Història de Sabadell" pàg. 86).

Així, no és estrany que el mateix autor, en fer esment del segle XIII, indiqui "...Sabadell era, a més d'un centre de comerç agrícol, un centre de crèdit, i per aquesta gran funció econòmica que tenia en l'extensa regió del Vallès, havia d'ésser un factor d'importància singular en la creixença de la nostra Ciutat". (ob. cit. pàg. 108) i esmenta el nom de dos jueus que cap a l'any 1283 exercien aquesta activitat, i vivien al carrer de l'Església, prop de la plaça: Estruc de Bellcaire i Jaume d'Urgell.

Rastrejant la història nostra, doncs, al llarg dels segles hi anem trobant aquesta funció com un dels factors més importants de la creixença sabadellenca, al costat de l'activitat agrícola, i de la indústria tèxtil que al llarg dels segles anà prenent importància fins a fer-se preponderant. L'activitat creditícia tingué els seus entrebancs, naturalment, com per exemple un cas que en Carreras reporta al segle XIII "...la fallida d'una corresponsal holandès de la casa Duran que va irrogar a aquesta casa un perjudici de més de 20,000 lliures" (ob. cit. pàg. 208). Una fallida d'aquesta suma, que en aquell temps devia constituir una quantitat important, evidencia que els negocis financers dels sabadellencs havien traspassat fronteres i adquirit una certa importància. I així ho anem trobant, amb alts i baixos, un temps darrera l'altre.

A una col·lecció de lletres de canvi del segle passat que hi ha al Museu Frederic Marés, de Barcelona, hi he pogut rastrejar els noms d'alguns "Banquers" sabadellencs que abans de l'establiment d'entitats de crèdit a la nostra població (i també coexistent amb elles) exercien

la seva activitat descomptant lletres i previsiblement facilitant crèdits als fabricants. Els noms d'Arderiu, Gambús, Giralt, Guardiola, Turull, Vidal, Pagès, Ponsà, amb l'assiduitat amb què figuren a les lletres lliurades a Sabadell, corresponen a persones (d'algunes ho puc assegurar, d'altres no en puc acreditar la certesa) que al llarg del segle passat i primeries de l'actual exercien aquest ofici, com veiem, tan vell a la ciutat, ja que es confon amb el seu origen. El mateix Banc de Sabadell, quan fou fundat l'any 1881 contractà per Director el Sr. Pere Llonch i Font, que exercia de Banquer en el seu domicili particular del carrer de Sant Domingo (avui del Dr. Puig) n.º 8; i el nou Banc li absorbí els comptes corrents que tenia oberts a industrials i comerciants sabadellencs.

Les primeres institucions locals de crèdit ens són ben conegudes: la Caixa d'Estalvis de Sabadell que fou fundada l'any 1859, va ésser la primera (i la primera d'Espanya de ciutat que no fos cap de província); i la segona fou el Banc de Sabadell, el 1881. Ambdues entitats, seguint les necessitats dels temps, han estès la seva activitat a nombroses localitats de la nostra geografia, i fins i tot el Banc de Sabadell ha fet acte de presència a l'estranger, amb la sucursal que l'any passat va obrir a la "City" de Londres.

Però la vitalitat econòmica de la nostra ciutat, a la tercera desena d'aquest segle ja desvetllà l'atenció d'altres entitats de crèdit foranes; i així veiem que l'any 1921, el "Banco Hispano Americano" amb central a Madrid hi obrí la primera sucursal bancària, a la que seguí l'any 1922 la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi, amb la primera sucursal de Caixa d'estalvis.

Ara la presència d'oficines de Bancs i Caixes, a la nostra ciutat, ja és tota una altra història. N'hi ha tantes, que hem arribat a pensar que n'hi ha massa. Hi ha més d'una trentena de Bancs i Caixes, i el nombre d'oficines de cada entitat constitueix una xarxa que arriba a tots els racons de Sabadell.

Els sabadellencs també es preocuparen fa temps de cobrir-se de les contingències de la vida. Ja al segle XVI, les

confraries gremials ajuntaven la devoció al Patró celestial que escollien, a sistemes d'ajuda mútua entre els confreres quan aquests es trobaven en destret. I en els temps moderns, recordem que la Mútua Sabadellenca d'Accidents del Treball i de Malalties (fundada l'any 1917) s'anticipà als organismes oficials d'assegurança per a cobrir les malalties i els accidents dels treballadors de la indústria sabadellenca. I més recentment, la Mútua d'Incendis creada l'any 1952, i que posteriorment ha evolucionat fins a convertir-se en entitat d'assegurances de tota mena contra incendis, n'és una prova. I hem de recordar que hi hagué un llunyà precedent: una Mútua contra el risc d'incendis, que es denominà "La Unión Sabadellense", i que fou constituïda el 31 de desembre del 1881, davant del Notari que el mateix dia legalitzà l'escriptura de constitució del Banc de Sabadell. No hem investigat qui la fundà; sabem que per l'octubre del 1883 figurava domiciliada al carrer de Sant Antoni núm. 36. Tenim, però, un testimoni material de la seva activitat: hi ha una plaqueta metàl·lica que encara està plantada a la façana de la casa número 62 del carrer de Sant Joan, avui carrer de St. Antoni Maria Claret, que acredita que aquell edifici, tems ha, fou assegurat per "La Unión Sabadellense".

Aplicant aquella vella dita que "ja fa prou qui s'assembla amb els seus", podem dir, doncs, que els sabadellencs no ho hem pas desmentit. Si hem anat abandonant l'activitat agrícola dels primers pobladors, hem conservat altres tendències que ells també tenien. I, per ara, de les nostres institucions financeres i de previsió no cal que ens en vanagloriem, però certament podem airejar el fet que la tendència de negociar amb el diner ens ve de lluny, i la inclinació, en el temps bo, de pensar en la possibilitat de la vinguda de temps dolent, per a prevenir-nos-en, també l'hem conservada dels nostres passats. I que per molts anys sigui així.